

scenică, cu umorul fin și verva necesare unui text de Scribe. Conflictul permanent și ireconciliabil între lord și ducesa de Malborough, coloană vertebrală a piesei, apare însă destul de neconcludent, nefiind susținut, cu aceeași forță, de ambele părți. Maria Pătrașcu a reținut că ducesa pe care o interpretează este intrigantă, ipocrită, lipsită de scrupule, dar pare a uita că e ducesă; jocul său este prea exterior, lipsit de subtilitate și neacordat cu acela al partenerului. Prezență de real farmec, schițând cu precizie și discreție locul personajului său în înnodarea conflictului, Ileana Cernat realizează aici o reușită certă.

Într-o comedie de moravuri, într-o piesă vizînd satira politică, rolul „amorezilor” este, indiscutabil, ingrat, accentul, centrul de interes, plasîndu-se de partea „marilor lei” și nu a „micilor turturele”. Tatiana Olier și Geo Costiniu își fac însă datoria, alcătuiindu-și personajele din candoare ușor persiflată, din prosepțime, grație și chiar un strop de umor. În economia piesei, marchizul de Torcy este mai mult un pretext elegant pentru construirea conflictului; cam atît realizează și interpretul său, Mircea Cruceanu, în economia spectacolului. Nu putem încheia fără a spune cîteva cuvinte despre figurație, o veche problemă, un vechi „of” pentru montările noastre: nobilii și nobilele de la curtea Angliei sînt apariții hilare și înduioșătoare, asistînd indiferenți la acțiunea de pe scenă sau animîndu-și figura în fel și chip (în nici un caz în felul și chipul cel bun), pentru a ne convinge că, măcar, sînt atenți la replici.

Cristina Constantiniu

Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța

N-AM UCIS (MARIE-OCTOBRE)

de Jacques Robert,
Julien Duvivier
și Henri Jeanson

Data premierei : 11 aprilie 1975.

Regia : SILVIU PURCĂRETE. Versiunea românească : IORIA DELEANU. Scenografia : EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU.

Distribuția : ILEANA PLOSCARU (Marie-Octobre); VALENTINA BUCUR (Victorine); SANDU SIMIONICĂ (Rougier); LUCIAN IANCU (Simoneau); JEAN IONESCU (Renaud-Picard); GEORGE STANCU (Vandamme); LONGIN MĂRTOIU (Le Gueven); CONSTANTIN GUȚU (Blanchet); EMIL SASSU (Marinval); ROMEO MOGOȘ (Bernardy); VIOREL POPESCU (Thibaud).

„Regăsirea. O femeie și nouă bărbați, strîns legați în trecut, se revăd după mulți ani. Ei nu mai au aproape nimic comun. Sînt aproape străini, ca și cum o parte din ei înșiși a murit”.

Așa își caracterizează tema primul dintre cei trei autori ai piesei — principalul, de altfel, rolul celorlalți doi în realizarea acestei versiuni scenice, după romanul scris tot de Jacques Robert, ca și în film, de altminteri, nefiind prea limpede precizat. Dar tema, așa cum o enunță autorul, poate servi drept punct de plecare pentru o dramă psihologică, pentru o comedie sentimentală, pentru o „anti-piesă” absurdă, pentru orice. Autorul a tratat-o însă în piesă-anchetă, iar miza ei e departe de a fi aceea a unei simple anchete polițiste. Pentru că femeia și cei nouă bărbați, care se reîntîlnesc după vreo cincisprezece ani, au fost legați în trecut prin interese comune, de viață și de moarte, prin lupta

împotriva dușmanului comun. Femeia și cei nouă bărbați au făcut parte din aceeași rețea a rezistenței franceze împotriva ocupanților fasciști. Iar reîntîlnirea nu e deloc întâmplătoare. Ea este provocată de femeie, cu un scop foarte precis, pe care cei nouă invitați îl află abia după ce s-au adunat cu toții, după ce au închinat primul pahar, după ce și-au făcut primele confesiuni autobiografice, după ce stînjeneala primelor clipe ale reîntîlnirii (au trecut atîția ani, și fiecare și-a urmat drumul propriu, cu totul diferit de al celorlalți, și chiar uneori cu totul diferit de ceea ce își imaginase fiecare că va fi) s-a risipit: scopul reîntîlnirii este de a afla cine a trădat atunci, în toiul luptei, cine a vîndut agenților Gestapoului rețeaua provocînd astfel destrămarea grupului și moartea celui mai bun, celui mai viteaz dintre ei, comandantul rețelei.

O anchetă, așadar. O anchetă dramatică, bine condusă de autori, fără a mai păstra urmele materialului epic care i-a servit drept punct de plecare. O anchetă riguroasă construită, cu momente de suspense, alternînd cu clipe de relaxare și cu puncte paroxistice, cu accelerări vertiginoase și ezitări descumpanite, cînd o pistă se dovedește falsă — în fine, o anchetă abilă, care implică spectatorul ca parte interesată în descoperirea vinovatului. Și, ca întotdeauna, conform regulilor genului, vinovatul este tocmai acela care a dat cel mai puțin de bănuît, și el este descoperit atunci cînd orice drum părea că s-a închis. Rezolvarea e abilă, ca și întreaga argumentație dramatică, în care există exact acea fisură care să-i dea spectatorului satisfacția unei bănuielei nemărturisite. Ceea ce le reproșez autorilor, sau autorului, este că mobilul trădării reduce drama la dimensiunile meschine ale unei istorii cu un furt, un amor neîmpărtășit și o gelozie răzbunătoare. Am fi vrut, avînd în vedere momentul istoric pe care piesa îl evocă, să fim martorii unui crimelor cît de cît reprezentativ din lupta dirză, plină de abnegație, împotriva ocupanților hitleriști. Ceva din noblețea acestei lupte se pierde în ploaia de acuzații și invective pe care foștii luptători, azi niște burghezi mai mici sau mai mari, preocupati de propria bunăstare, și le aruncă unul altuia. Doar finalul, în care unitatea grupului de luptători se reface pentru o clipă, într-o unică atitudine justițiară, consfințind gestul hotărît al Mariei-Octobre, ridică întrucîtva tonalitatea etică a piesei, ca un apel la responsabilitate, demnitate și cinste civică.

Spectacolul prezentat de Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța sub titlul *N-am ucis!* — pentru a atrage, probabil, spectatori

amatori de piese poliștice —, în versiunea românească limpede și cursivă a lui Horia Deleanu, a fost pus în scenă de tînărul regizor Silviu Purcărete, care dovedește o bună stăpînire a mijloacelor specifice artei teatrale și o siguranță matură în munca cu actorii. Decorul Eugeniei Tărășescu-Jianu a asigurat un spațiu scenic corespunzător desfășurării acțiunii și realizării atmosferei, oferind, prin dirijarea planurilor pe verticală și pe orizontală, imaginea unui interior opulent de locuință burgheză, favorabilă totodată desfășurării unui proces, ca și unei adunări solemne.

Merită a fi remarcată în primul rînd calitatea distribuției, în care fiecare actor pare să fi intrat în rol în mod organic. De aci, senzația de autentic, de veridic, de trăire intensă, pe care o dă spectacolul, în întreaga sa desfășurare. Personajele se conturează cu limpezime, conform cu starea lor socială și psihică, fără ostentație. Atmosfera de stînjeneală de la început, firească la niște oameni care nu s-au mai văzut de ani de zile, după ce au trăit împreună momente de adîncă încordare și comuniune, se încălzește treptat, se „umanizează“, pentru a face loc surprizei, tensiunii, agitației, evoluției în salturi a acțiunii, așa cum cere textul. Actorii se comportă convingător, dîndu-ne impresia unui ansamblu bine acordat, în care fiecare instrument își îndeplinește rolul individual cu vigoare și sobrietate. Ileana Ploscaru aduce în rolul principal feminin o vibrație interioară de bună calitate, dînd rolului demnitate și dramatism reținut. Sandu Simionică joacă „cinstit“, lăsîndu-și personajul acoperit pînă aproape de final, cînd poizghița de eleganță intelectuală se sparge; Lucian Iancu creează cu siguranță și temperament un avocat de succes; Emil Sassu, un șmecher cu ochi alunecoși, dar în fond băiat bun; Romeo Moșoș, un coleric din prea multă intransigență; Viorel Popescu, un doctor pașnic, nesigur pe el și pe alții; Constantin Guțu, un volubil muncitor; Longin Mărtoiu, un preot cam tartuffian; George Stancu, un revizor contabil, suferind de ficat; Jean Ionescu, un impunător patron, elegant și sobru; Valentina Bucur, o blindă și candidă Victorine, care trece prin scenă cu tăvile cu pahare, zîmbind angelic tuturor, la fel de aeriană cum, se pare, trecea și în timpul războiului, printre agenții Gestapoului, gata să divulge, din prostie, secretele rețelei clandestine. Toți laolaltă au realizat un spectacol tensionat, de bună calitate, dovedind că trupa teatrului constănțean are încă virtuți insuficient valorificate.

Margareta Bărbuță